

ศาสนากับความมั่นคงของมนุษย์

ดวงฤทธิ์ สิทธิอาจหาญ

21 ส.ค. 2551  
234363

รับทราบ  
21 ส.ค. 2551

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต  
สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรเพื่อความมั่นคง  
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา  
ธันวาคม 2550  
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา  
งานนิพนธ์ของ ดวงฤทธิ์ สิทธิอาจหาญ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการ  
ศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรเพื่อความมั่นคง  
ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

.....  
(พันเอก ดร.พร ภิเศก)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....  
(พันเอก ดร.พร ภิเศก)

.....  
(พันเอก ดร.สนธิ นวกุล)

.....  
(รองศาสตราจารย์ชนะ ประณมศรี)

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง  
ของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรเพื่อความมั่นคง  
ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จรัส นกรรจ์แดง)

วันที่ 11 เดือน 5.1 พ.ศ. 2550

## ประกาศคุณูปการ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ศาสนากับความมั่นคงของมนุษย์ นี้สำเร็จลงด้วยดีโดยได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีพระคุณหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง คือ ดร.แมน พงษ์อุดม ศาสนาจารย์บุญญวัฒน์ มโนปัน อาจารย์มารีสา นิลกุล นายสมบัติ มาตยาบุญ นายธงชัย วงศ์สามารถ พระเทพวิสุทธิคุณ (กุศล กนฺธวโร) พระครูปลัด จิตติชัย จิตติชโย ดร.พระใบฎีกาเสน่ห์ ญาณเมธี พระบุญช่วย จันทโสภาโต อาจารย์เหรียญทอง สัมศักดิ์ นายรัชชพงษ์ ถมวัฒนศิลป์ นายวินัย สมะธอน นายบรรจง ไช้มนัฒ อีหม่ามมูสตอฟา หะซัน และอาจารย์ณัฐพล มาตระกุล ที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์และแสดงความคิดเห็น เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือการวิจัยสำหรับใช้ในการศึกษาครั้งนี้ให้บรรลุผล

ขอขอบพระคุณคณะผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำ แสดงความเห็นในหลาย ๆ ด้าน ทำให้มีงานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

ขอขอบคุณคณะผู้ช่วยนักวิจัยทุกท่านที่ร่วมแรงร่วมใจในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้เป็นอย่างดี จนทำให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ทุกประการ

ขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้แนวความคิด พิจารณา ตรวจสอบ ทำให้งานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์

ขอขอบคุณคณะผู้จัดทำรูปเล่มที่ดำเนินการจัดทำรูปเล่มให้รายงานวิจัยฉบับนี้ออกมาอย่างเรียบร้อยสวยงาม

ดวงฤทธิ์ สิทธิอาจหาญ

48926333: สาขาวิชา: การจัดการทรัพยากรเพื่อความมั่นคง; ร.ม. (การจัดการทรัพยากรเพื่อความมั่นคง)

คำสำคัญ: ศาสนา/ ความมั่นคง/ มนุษย์

ดวงฤทธิ์ สิทธิอาจหาญ: ศาสนากับความมั่นคงของมนุษย์ (RELIGIONS AND HUMAN) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: พ.อ.พร ภิเศก, Ph.D., พ.อ.สนธิ นวกุล, EdD., ชนะ ประณมศรี, น.ม. 137 หน้า. ปี พ.ศ. 2550.

การวิจัยศึกษาค้นคว้าในหัวข้อศาสนากับความมั่นคงของมนุษย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลการปฏิบัติตัวในการดำรงชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคลว่าการดำรงชีวิตโดยใช้หลักธรรมคำสอนของศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจนั้น สามารถช่วยสร้างความมั่นคงให้กับมนุษย์ได้จริงหรือไม่ โดยในงวนวิจัยนี้มุ่งเน้นไปที่ศาสนาหลัก 3 ศาสนา ได้แก่ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม และศาสนาพุทธ

ขั้นตอนในการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน โดยเริ่มต้นจากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนของแต่ละศาสนา โดยอ้างอิงจากหนังสือและสื่อต่าง ๆ เพื่อทราบถึงภาพรวมของหลักธรรมคำสั่งสอนของแต่ละศาสนา จากนั้นจึงเริ่มหาข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้นำของศาสนาต่าง ๆ เพื่อทราบถึงข้อมูลในเชิงลึกเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันว่ามีการปรับเอาหลักธรรมมาใช้อย่างไร และมีผลต่อการดำรงชีวิตในด้านต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด

จากการศึกษาสรุปได้ว่า กลุ่มบุคคลที่ประพฤติปฏิบัติตนตามหลักธรรมคำสั่งสอนของศาสนาอย่างเคร่งครัดสามารถเข้าถึงความสุขและความมั่นคงในชีวิตได้อย่างแท้จริงทั้งทางกายและใจได้ง่ายกว่าบุคคลทั่วไปที่ไม่ให้ความสนใจหรือให้ความสำคัญกับการยึดถือปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา โดยที่การเข้าถึงความมั่นคงนั้น ไม่มีการแบ่งแยกว่าจำเป็นต่อนับถือศาสนาใดศาสนาหนึ่งเท่านั้น เพราะแม้ว่าหลักธรรมของแต่ละศาสนาจะแตกต่างกันบ้างในรายละเอียด แต่โดยหลักธรรมแล้วต่างก็มุ่งหวังที่จะให้มวลมนุษยชาติทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ไม่มีการแบ่งแยกชนชั้นวรรณะ เชื้อชาติ และศาสนา มีความรักให้แก่กันและกัน ละเว้นการทำผิดต่าง ๆ ที่จะนำพาความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น ซึ่งก็จะส่งผลให้สังคมเกิดความผาสุก ดังนั้นหากทุกคนปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาอย่างเคร่งครัด ย่อมส่งผลให้มนุษย์ทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขมั่นคงบนโลกใบเดียวกันได้อย่างถาวร

# สารบัญ

|                                                                | หน้า |
|----------------------------------------------------------------|------|
| บทคัดย่อภาษาไทย.....                                           | ง    |
| สารบัญ .....                                                   | จ    |
| สารบัญตาราง.....                                               | ช    |
| บทที่                                                          |      |
| 1 บทนำ .....                                                   | 1    |
| ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา .....                           | 1    |
| วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....                                   | 4    |
| ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย.....                      | 4    |
| ขอบเขตการวิจัย.....                                            | 4    |
| กรอบแนวคิดในการวิจัย.....                                      | 5    |
| นิยามศัพท์เฉพาะ .....                                          | 5    |
| 2 แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง .....                  | 7    |
| แนวความคิดเกี่ยวกับศาสนา.....                                  | 7    |
| แนวความคิดเกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์.....                    | 31   |
| แนวคิดว่าด้วยความสุขมวลรวมประชาชาติกับความมั่นคงของมนุษย์..... | 38   |
| แนวความคิดหลักธรรมกับความมั่นคงของมนุษย์.....                  | 39   |
| 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....                                      | 48   |
| วิธีที่ใช้ในการวิจัย.....                                      | 48   |
| แหล่งข้อมูล.....                                               | 48   |
| เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูล.....                              | 50   |
| วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....                                   | 50   |
| วิธีวิเคราะห์ข้อมูล .....                                      | 51   |

สารบัญ (ต่อ)

| บทที่                                                                                      | หน้า |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| 4 ผลการศึกษา.....                                                                          | 52   |
| ด้านศาสนากับความมั่นคงทางเศรษฐกิจ.....                                                     | 52   |
| ด้านศาสนากับความมั่นคงทางอาหาร.....                                                        | 58   |
| ด้านศาสนากับความมั่นคงด้านสุขภาพ.....                                                      | 60   |
| ด้านศาสนากับความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อม.....                                                 | 65   |
| ด้านศาสนากับความมั่นคงของบุคคล.....                                                        | 70   |
| ด้านศาสนากับความมั่นคงของชุมชน.....                                                        | 74   |
| ด้านศาสนากับความมั่นคงทางการเมือง.....                                                     | 80   |
| ★ แนวทางการนำหลักธรรมคำสอนมาใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงของมนุษย์..... | 85   |
| 5 สรุปและข้อเสนอแนะ.....                                                                   | 105  |
| สรุป.....                                                                                  | 105  |
| ผลการวิจัย.....                                                                            | 106  |
| อภิปรายผล.....                                                                             | 109  |
| ข้อเสนอแนะ.....                                                                            | 115  |
| บรรณานุกรม.....                                                                            | 118  |
| ภาคผนวก.....                                                                               | 121  |
| ประวัติย่อของผู้วิจัย.....                                                                 | 137  |

## สารบัญตาราง

| ตารางที่ | หน้า                                                                                                                                               |
|----------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1        | แบบแผนการท่องบทสวดในชีวิตประจำวันของศาสนาพุทธแบ่งตามระดับช่วงอายุ 89                                                                               |
| 2        | การปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม<br>และศาสนาพุทธในชีวิตประจำวันตามช่วงเวลาเช้า เวลาบ่าย เวลาเย็น-ค่ำ<br>และ โอกาสพิเศษ..... 93 |
| 3        | กิจกรรมในสถาบันอุดมศึกษา 3 ประเภท โดยมุ่งเน้นที่จะพัฒนา<br>ใน 3 ด้าน รวมเป็น 9 ชนิด ..... 103                                                      |